

Sygn. akt **IC 369/13**

POSTANOWIENIE

Dnia 18 marca 2014 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSO Robert Hałabis

Protokolant: sekr. sąd. Ewa Wolniak

po rozpoznaniu w dniu 18 marca 2014 r. w Lublinie

na rozprawie sprawy

z powództwa A. B.

przeciwko E. K.

o zapłatę 85.000,00 zł

postanawia:

I. umorzyć postępowanie odnośnie żądania określonego w pkt I pozwu;

II. zasądzić od powoda A. B. na rzecz pozwanej E. K. kwotę 3.617,00 zł (trzy tysiące sześćset siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;

III. przejść nieuiszczoną opłatę, której powód nie miał obowiązku uiścić na rachunek Skarbu Państwa.

IC 369/13

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 11 kwietnia 2013 r. powód A. B. wniósł o zasądzenie od pozwanej E. K. kwoty 85.000 zł w związku z odwołaniem darowizny z dnia 5 sierpnia 2012 r., doręczonego pozwanej w dniu 22 sierpnia 2011 r., płatną w terminie 7 dni od uprawomocnienia się orzeczenia wraz z ustawowymi odsetkami w razie uchybienia terminowi płatności.

Według powoda pozwana jako jego żona została przez niego obdarowana wskazaną kwotą, którą wykorzystwała na uregulowanie kwestii majątkowych ze swoim bratem. Dokonała mianowicie spłaty odziedziczonego w wyniku spadkobrania udziału w mieszkaniu znajdującym się w W., a następnie pod pozorem studiów opuściła męża i dzieci, przeprowadzając się na stałe do W.. Tam dopuszczała się licznych zdrad z mężczyznami poznanymi w celach towarzyskich, co w powiązaniu z innymi jeszcze zachowaniami wobec powoda świadczy o rażącej niewdzięczności pozwanej wobec męża jako darczyńcy (pozew – k. 2-6).

Na rozprawie w dniu 18 marca 2014 r. pełnomocnik powoda popierając powództwo oświadczył, że modyfikuje żądanie określone w punkcie 1 pozwu i na tę okoliczność za zezwoleniem Przewodniczącego złożył pismo procesowe zawierające nowe roszczenie. W piśmie tym (z dnia 17 marca 2014 r.) pełnomocnik powoda zgłosił całkowicie odrębne roszczenie o zapłatę kwoty 112.500,00 zł – z tytułu rozliczenia wydatków z majątku wspólnego stron na majątek osobisty pozwanej – nieruchomości stanowiącej lokal mieszkalny nr (...) położony w W., przy ul. (...), polegających na uiszczeniu przez pozwaną należności z tytułu spłaty w wykonaniu umowy o dział spadku z dnia 15 lipca 2010 r. ze środków stanowiących majątek wspólny.

Pełnomocnik powoda wyjaśnił jednocześnie, że w istocie pismo modyfikujące powództwo jest nowym żądaniem w stosunku do roszczenia pierwotnego określonego w pozwie ze względu na to, że powód pozostawał w błędnym przekonaniu, że w trakcie trwania wspólności majątkowej małżeńskiej możliwe było dokonanie przez niego darowizny na rzecz żony połowy ceny uzyskanej ze sprzedaży nieruchomości wspólnej, na rzecz jej majątku odrębnego. Dlatego cofnął pierwotne żądanie pozwu ze zrzeczeniem się roszczenia, wnosząc o przekazanie nowego roszczenia według właściwości Sądowi Rejonowemu Lublin-Zachód w Lublinie (protokół rozprawy – k. 166-167; pismo procesowe pełnomocnika powoda z dnia 17 marca 2014 r. – k. 129-130).

Pełnomocnik pozwanej nie uznał powództwa i wniósł o jego oddalenie i zasądzenie kosztów. W związku z ostatecznym cofnięciem pierwotnego żądania, wniósł o zasądzenie w tym zakresie od powoda na rzecz pozwanej kosztów postępowania według norm przepisanych. Dodał, że odpowiedź na pozew złożona na rozprawie odnosi się do żądania pierwotnego. Odnośnie nowego żądania wniósł o rozstrzygnięcie wniosku pełnomocnika powoda o przekazanie sprawy według właściwości Sądowi Rejonowemu Lublin-Zachód w Lublinie (protokół rozprawy – k. 166-167; odpowiedź na pozew – k. 144-148).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zgodnie z utrwaloną judykaturą, żądanie pozwu i przytoczone na jego uzasadnienie okoliczności faktyczne stanowią jedną całość, nazywaną „powództwem” (tak SN w orzec. z 22.11.1938 r. C.II.867/38 N. P.. (...) s. 220). Tym samym, zmianą powództwa jest zarówno zmiana żądania, ale też każde przytoczenie nowych okoliczności faktycznych na uzasadnienie żądania pozwu. Zmiana istotnych elementów żądania lub jego podstawy z reguły oznacza wystąpienie z nowym powództwem (por.: orzec. SN z 24.04.1935 r. C.II.3052/34, OSP 1936/143 i orzec. SN z 28.02.1954 r. 3 CR 464/57, OSPiKA 1960/11/290).

W piśmie z dnia 17 marca 2014 r. pełnomocnik powoda zgłosił całkowicie odrębne, oparte na innej, autonomicznej podstawie faktycznej, roszczenie o zapłatę innej niż objęta pierwotnym żądaniem kwota, z tytułu rozliczenia wydatków z majątku wspólnego stron na majątek osobisty pozwanej – nieruchomość stanowiącą lokal mieszkalny nr (...) położony w W., przy ul. (...) – polegających na uiszczeniu przez pozwaną należności z tytułu spłaty w wykonaniu umowy o dział spadku w dniu 15 lipca 2010 r. ze środków stanowiących majątek wspólny.

Tym samym w okolicznościach tej sprawy, bez względu na to, czy pełnomocnik powoda dokonałby cofnięcia pierwotnego żądania, czy też nie, oznaczałoby to w istocie dokonanie tego rodzaju czynności procesowej i w konsekwencji bezprzedmiotowość orzekania o pierwotnie zgłoszonym w pozwie roszczeniu.

Zgodnie ze stanowiskiem judykatury i doktryny prawa, przepis art. 193 § 1 k.p.c., według którego zmiana powództwa jest dopuszczalna, jeżeli nie wpływa na właściwość sądu, dopuszcza zmianę powództwa w toku procesu, polegającą na zmianie żądania lub podstawy, albo obu tych elementów jednocześnie. W przypadku zmiany zakresu petitum pozwu, polegającej na zmianie ilościowej lub na wystąpieniu z innym żądaniem w miejsce dotychczasowego, nowe żądanie musi z poprzednim pozostawać w związku. W zakresie *causa petendi* (podstawy faktycznej), oznacza to przytoczenie nowych okoliczności, lecz uzupełniających podstawę dotychczasową i pozostających z nią w związku (K. Piasecki: „Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz” C.H. Beck Warszawa 2010, str. 1108-1109, t. 1-3).

Nie jest jednak zmianą powództwa w rozumieniu tego przepisu zrzeczenie się dotychczasowego żądania i zgłoszenie w to miejsce nowego, gdyż w obowiązującym stanie prawnym oznacza to cofnięcie pierwotnego powództwa i wniesienie nowego (K. Piasecki op.cit., t. 6 i przywołana tam literatura; tak też SN w orzec. z 22.01.1959 r. IV CZ 282/58, OSP 1960/6/18 i orzec. z 14.05.1971 r. II CZ 46/71, GSIP 1971/19). W takiej sytuacji procesowej, gdy dotychczasowe powództwo zostaje zastąpione nowym, nie pozostającym z nim w żadnym związku wskutek oparcia na odrębnej, autonomicznej podstawie faktycznej, „zmiana powództwa” jest dokonana nieskutecznie i norma prawna z art. 193 § 1 k.p.c. nie może być stosowana, lecz zachodzi przypadek określony w art. 193 § 2 k.p.c., zgodnie z którym, jeżeli w myśl przepisu poprzedzającego zmiana nie jest dopuszczalna, a powód zmienia powództwo w ten sposób, że występuje z nowym roszczeniem obok pierwotnego, sąd rozpoznaje nowe roszczenie jako sprawę oddzielną, jeżeli jest dla niej

rzeczowo i miejscowo właściwy, w przeciwnym zaś razie przekazuje sprawę sądowi właściwemu. Gdy jednak zmiana taka następuje w sądzie rejonowym, należy przekazać całe zmienione powództwo sądowi okręgowemu, który dla zmienionego powództwa jest rzeczowo i miejscowo właściwy (tak też: SA w Katowicach w postanowieniu z 10.06.1998 r. I ACa 96/98, Pr. Gosp. 1999/1 s. 44; red. K. Piasecki op.cit. s.1118, t. 7). Oznacza to w takim przypadku, że sąd rozpoznaje nowe roszczenie jako sprawę oddzielną, a jeżeli nie jest dla niej właściwy, przekazuje ją sądowi właściwemu i zasada ta obowiązuje zarówno sąd rejonowy, jak i okręgowy, procedujący w pierwszej instancji (red. K. Piasecki op.cit. s.1110, t. 2).

Okolicznością bezsporną w sprawie niniejszej jest to, że pełnomocnik powoda w piśmie z dnia 17 marca 2014 r. zgłosił nowe powództwo, w miejsce (czyli zamiast) powództwa dotychczasowego, co oznacza zastąpienie dotychczasowego żądania żądaniem „nowym” w rozumieniu art. 193 § 2 k.p.c. Tego rodzaju zmiana powództwa, która sprowadza się do zgłoszenia nowego roszczenia zamiast pierwotnego, prowadzi do uznania, że cofnięcie roszczenia pierwotnego z jego zrzeczeniem się, było na podstawie art. 203 § 1 k.p.c. w związku z art. 203 § 4 k.p.c. w pełni skuteczne.

Konsekwencją zaś skutecznego cofnięcia powództwa pierwotnego była konieczność umorzenia postępowania w omawianym zakresie, o czym Sąd Okręgowy orzekł w pkt I postanowienia na podstawie art. 355 § 1 k.p.c. w związku z art. 203 § 1 k.p.c.

Sposób dokonanej zmiany powództwa, skutkujący bezprzedmiotowością roszczenia pierwotnego i przekazaniem sprawy w zakresie nowego roszczenia odrębnym postanowieniem do rozpoznania sądowi właściwemu we właściwym trybie, nakazuje traktowanie powoda odnośnie roszczenia pierwotnego, co do którego nastąpiło umorzenie postępowania, jako strony przegrywającej sprawę.

Zgodnie z art. 203 § 2 k.p.c., pozew cofnięty nie wywołuje żadnych skutków, jakie ustawa wiąże z wytoczeniem powództwa. Na żądanie pozwanego powód zwraca mu koszty, jeżeli sąd już przedtem nie orzekł prawomocnie o obowiązku ich uiszczenia przez pozwanego. Dlatego o kosztach postępowania należało orzec zgodnie z pkt II postanowienia, wobec wniosku pełnomocnika pozwanej o przyznanie od powoda na rzecz pozwanej kosztów procesu w tym zakresie. Składa się na nie wynagrodzenie tego pełnomocnika według stawki minimalnej przewidzianej w § 6 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. z 2013 r., poz. 461) w kwocie 3.600 zł, powiększone o opłatę skarbową od pełnomocnictwa w wysokości 17 zł.

Jednocześnie wobec korzystania przez powoda ze zwolnienia od kosztów sądowych w całości (postanowienie – k. 65), nieuiszczoną opłatę, której powód nie miał obowiązku uiścić, przejąć należało na rachunek Skarbu Państwa na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. z 2010 r. Nr 90, poz. 594 z późn. zm.), o czym Sąd orzekł w pkt III postanowienia.

Z przytoczonych względów Sąd Okręgowy orzekł jak w postanowieniu.